

Hocalı Katliamı ve İnsanlık İçin Adalet Arayışı

“...Helikopterden bakıldığında bazı Azeri mültecilerin kaçmak istedikleri, ancak tüm çabalarına rağmen yakalanarak öldürüldükleri açıkça görülebiliyor... Erkek, kadın ve çocukların cesetleri Dağlık Karabağ'ın karlı yamaçlarına saçılmış bir vaziyette...”

The Economist

1991 yılının sonları... İran, Azerbaycan ve Ermenistan'a hâkim bir konumda bulunan Dağlık Karabağ'ın Hocalı kasabası kuşatma altında. Bölgeye giden yollar tutulmuş, giriş çıkışlar engellenmiş, elektrik ve gaz bağlantısı kesilmiş. Aylardan aralık, ocak, şubat; mevsimlerden kış... 25 Şubat'ı 26'ya bağlayan gece... 366. Rus Motorize Alayı tarafından desteklenen Ermeni birlikleri, abluka altında tuttıkları Hocalı kasabasına girer. Rus tanklarının açtığı ateşin koruması altında ilerleyen Ermeni birlikleri; insanların kurşuna dizildiği, canlı canlı toplu mezarlara gömüldüğü, kafa derilerinin yüzüldüğü, kol ve bacaklarının kesildiği, başlarının vücutlarından koparıldığı, hamile kadınların karınlarının deşildiği bir etnik temizlik gerçekleştirir. Bir günde 1.300 kişi hunharca öldürülürken 1.275 kişi esir alınır, 25 çocuk hem öksüz hem yetim, 130 çocuk da öksüz veya yetim kalır.

Hocalı'da ulusal, etnik, ırksal ve dinsel bir grup kısmi veya topyekûn olarak öldürülür, kendilerine ciddi bedensel ve zihinsel zarar verilir, yaşam koşulları bozulur, doğumları engelleyecek yöntemler uygulanır. Uluslararası platformlarda bu şekilde dillendirilmese de Hocalı'da bir “soykırım” işlenir. Tıpkı Hocalı'dan birkaç yıl sonra Srebrenitsa'da, Ruanda'da, hâlihazırda Suriye'de olduğu gibi...

Hocalı'ya ev sahipliği yapan Dağlık Karabağ, Karabağ bölgesi içinde Ermenistan, İran ve Azerbaycan'ı kontrol edebilecek hâkim bir konumda bulunması hasebiyle Kafkasya'nın stratejik bir noktası. Kafkasya'da bir Hristiyan adası oluşturmak isteyen Rusya'nın Kafkas politikası çerçevesinde Ermeni nüfusun artırıldığı bir bölge. Soğuk Savaş'ın bitiminde SSCB'nin dağılması ile Ermenistan bölgede hak iddia etmiş, bu da Karabağ Savaşı'nı doğurmuştu. Hocalı Katliamı, Karabağ Savaşı sırasında gerçekleşen bir etnik temizlik; uluslararası hukukun soykırım suçu, insanlığa karşı suçlar, saldırı suçu ve barışa karşı suçlar tanımları kapsamında gerçekleştirilen bir katliam...

Hocalı Katliamı henüz uluslararası düzeyde soykırım olarak tanınmış değil. Katliamın sorumlularından Serj Sarkisyan hâlihazırda Ermenistan cumhurbaşkanlığı görevini sürdürürken Azerbaycan topraklarının beşte biri Ermenistan işgali altında; evlerinden sürülen 1 milyon Azeri, Azerbaycan'ın farklı bölgelerinde mülteci olarak yaşamakta. Esir alınan 1.275 kişiden 150'si hâlen kayıp. Katliamın 22. yıl dönümünde Hocalı'da katledilen, tecavüze uğrayan, evlerinden edilen, kaçırılanlar için adalet arayışı devam ediyor; zira insanlık adalet ve barışa muhtaç...